

СЕКЦІЯ 19

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, РЕФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Керівники секції: полковник О.П. Зеленько;
д.філос.н. проф. О.Ю. Панфілов
Секретар секції: к.філос.н. доц. Т.О. Чернишова

КОНЦЕПЦІЯ "КЕРОВАНОВОГО ХАОСУ" – ФОРМА ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ У ПОГЛЯДАХ ВОЄННО-ПОЛІТИЧНОГО КЕРІВНИЦТВА РФ

О.П. Зеленько¹; Р.В. Гула², д.істор.н., доц.

¹Командування Повітряних Сил Збройних Сил України;

²Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

Датою офіційного проголошення "доктрини Герасимова" слід вважати виступ її автора – начальника Генерального штабу ЗС РФ генерала армії В. Герасимова – на засіданні Академії воєнних наук (АВН) у січні 2013 р. Друкована версія доповіді В. Герасимова була оприлюднена в лютому 2013 р. на сторінках видання "Воєнно-промисловий кур'єр". На нашу думку, "доктрина Герасимова", насамперед, може бути визначена як:

- система поглядів політичного керівництва РФ на сутність і перспективи розвитку міждержавного конфлікту для досягнення потрібних геополітичних, стратегічних результатів;
- воєнно-політична теорія, яка систематизує основи воєнної науки з урахуванням положень філософської парадигми постмодерну;
- керівний теоретичний воєнно-політичний принцип, вихідним началом якого є поєднання в єдину систему нетрадиційних (нелінійних) військових дій із політичними, економічними, інформаційними, гуманітарними та іншими невійськовими заходами.

До концептуальних новацій доктрини слід віднести нове бачення самої сутності війни. Якщо, за класичним визначенням К. Клаузевіца, "війна є продовженням політики насильницькими засобами із використанням зброї", то згідно з поглядами сучасного керівництва РФ власне політика є продовженням війни із широким використанням невоєнних методів. Також ставиться під сумнів постулат К. Клаузевіца про використання "центру" концентрації зусиль на головному операційному напрямку. В умовах гібридної війни вирішальне значення має використання комплексного різновекторного застосування воєнних і невоєнних методів.

Отже, основними складниками "доктрини Герасимова" є воєнні та невоєнні компоненти. До воєнних слід віднести стратегічне стримування, стратегічне розгортання військ, безпосереднє ведення бойових дій та миротворчу діяльність. До невоєнних – формування політичних союзів і коаліцій, економічні санкції та економічна блокада, дипломатичний тиск і розрив дипломатичних відносин, формування політичної опозиції та активізацію її дій проти політичної влади держави-ворога (держави-конкурента), змушення ворога до переведення економіки на воєнний стан, технології зміни

політичного керівництва та проведення наступного комплексу заходів щодо зниження напруженості у відносинах після такої зміни.

Ураховуючи логіку розвитку воєнно-політичних процесів на теренах колишнього СРСР, можна стверджувати, що "доктрина Герасимова" є інструментом поновлення державного впливу РФ на пострадянському просторі. Але аналіз доктрини приводить до досить суперечливих висновків. Використання новітніх технологій і досягнень воєнної теорії, з одного боку, свідчать про достатньо високий рівень розвитку оперативного мистецтва та стратегії Росії, а з іншого – є констатацією факту слабкості суто військового бойового компоненту її Збройних Сил. За цих умов єдиним ефективним засобом протидії агресивним діям північного сусіда України є зміцнення власних Збройних сил та морально-політична єдність українського суспільства.

СОЦІАЛЬНІ СМИСЛИ РОЗВИТКУ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

*О.Ю. Панфілов, д.філос.н., проф.; К.С. Гаймур, к.екон.н.
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба*

Система військової освіти є складовою загальнодержавної системи освіти, її подальший розвиток здійснюються в контексті нового етапу модернізації національної системи освіти

Подальший розвиток військової освіти пов'язаний з наданням процесу навчання творчого характеру, що вимагає переходу до методології «відкритої моделі» освіти, яка включає: відкритість майбутнього; інтеграцію способів освоєння світу людиною; психологічну настанову того, хто навчається, на самостійність і творчу ініціативу; психологічну настанову тих, хто навчає, на співробітництво з тими, хто навчається, в діалозі.

Основними імперативами військової освіти в цивілізаційному контексті мають бути: гуманізація освіти; подолання роз'єднаності природничо-наукової й гуманітарної освіти; фундаменталізація освіти; індивідуалізація освіти; безперервність освіти; випереджальний характер освіти; висока якість освіти.

Для забезпечення випереджального розвитку людини в порівнянні із суспільною практикою освітня система повинна використати бази оцінок «від майбутнього», які припускають, що соціальні норми якості освіти переважно повинні опиратися на побудову прогностичних моделей освіти.

Межі освіти викликані застосованістю знань і навичок у виконанні певних дій, узгоджуваних із системою життєвих смислів людини, у яких виявляються її індивідуальні властивості. Якість підготовки військових фахівців має підвищуватися шляхом впровадження системи комплексного управління та моніторингу якості та ефективності навчального процесу. Одночасно наголос робиться на підвищенні відповідальності науково-педагогічних працівників за якість освітньої діяльності, а курсантів за якість отримуваної вищої освіти. Ідея безперервності процесу освіти, її включеність в усі інші сфери діяльності людини є показником відкритої освіти.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ОФІЦЕРСЬКОГО СКЛАДУ

*П.В. Квіткін, к. філос.н., проф., Д.А. Ейдельштейн
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба*

Факторами формування патріотичних якостей офіцерського складу є: всебічна і фундаментальна освіта у галузі гуманітарної та соціально-економічної підготовки; рівень демократизації військової служби діяльності; правовий статус військовослужбовців (повноваження в умовах мирного та воєнного часу, надзвичайного та воєнного стану, правове забезпечення застосування засобів збройного насильства); соціальний статус і рівень соціального і правового захисту (його відповідність призначенню Збройних Сил і обмежень, що зумовлені особливостями проходження військової служби); система мотивації до військової служби; можливості для професійного становлення і самореалізації в умовах військової діяльності.

До шляхів підвищення ефективності формування патріотичних якостей у період навчання у закладах вищої освіти належать: вдосконалення системи військово-професійного відбору (моніторинг системи цінностей і ціннісних орієнтацій, життєвих стратегій і прагнень особистості, мотивації на військово-професійну діяльність); перехід від технократичної парадигми національної системи військової освіти до гуманістично-особистісної; імплементація у систему національної системи військової освіти досвіду гуманітарної та соціально-економічної підготовки в арміях провідних країн світу; нормативне визначення вимог до патріотичних якостей (закріплення у стандартах військової освіти громадянських і соціальних компетентностей); демократизація і гуманізація життєдіяльності закладів вищої освіти МО України; вдосконалення системи матеріального та морального стимулювання сумлінного ставлення до набуття компетентностей і результатів навчання, виконання військового обов'язку, ініціативного та творчого ставлення до військової служби.

ОКРЕМІ СКЛАДОВІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОГО СУПРОВОДЖЕННЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

*А.А. Голота
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба*

В контексті майбутньої трансформації України до НАТО великого значення набуває необхідність вдосконалення такої складової бойового забезпечення військ як морально-психологічна підготовка військовослужбовців.

Існують стандарти НАТО в тактиці, озброєнні, логістиці тощо. Але чи є вони у сфері морально-психологічного забезпечення військ? Ні, і не можуть бути, адже система соціально-гуманітарного супроводження військ, їх морально-психологічної підготовки напряму пов'язана з національно-історичними, бойовими традиціями армії та народу, конфесійними складовими населення кожної окремої держави. Таким чином нам необхідно вдосконалювати свою, національну систему морально-психологічної

підготовки військ з урахування окремих складових позитивного досвіду передових країн світу.

На даний час все більшого значення набуває напрямок готовності військ та населення до психологічних операцій, протидії інформаційно-психологічному впливу потенційного супротивника, боротьба з фальсифікаціями історії, історичними фейками, формуванням національної самоідентичності та нових військових традицій. Це дуже велика сфера діяльності.

Одночасно потребує вдосконалення сфера психологічного забезпечення особового складу. Набуває великого значення підвищення професійності військових психологів, їх наближення до медичної сфери, більш активної взаємодії з психологами та психофізіологами.

Велике значення сьогодні має підвищення гуманітарної складової у підготовці сучасного офіцера-керівника.

ДЕМОКРАТИЧНІ ІДЕАЛИ ТА РЕАЛІЇ

*О.В. Громико¹, к.філос.н., доц.; С.С. Семенов², к.філос.н., доц.;
С.А. Фалько², к.іст.н.*

¹Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба;

²Національна академія Національної гвардії України

Визначення демократії як влади народу є, звичайно, важливим і широко живим поняттям. Однак, коли говорити про демократію на національному рівні, слід зробити одну принципову поправку – вона є процесом правління, який, за правилом, здійснюється людьми не безпосередньо, а опосередковано – представниками, вибраними на вільних виборах. Хоча в деяких великих державах можуть використовуватися і елементи прямої демократії (наприклад, референдум у Великобританії щодо ЄС).

Демократія повинна визначатись не лише як влада народу, але і як влада для народу, як влада, яка діє згідно з волею народу. Ідеал демократичного правління буде реалізований тоді, коли акти влади будуть збігатися з волею всіх громадян. Але це є неможливим, і влада цього ніколи не досягне. Однак саме до цього влада повинна прагнути, бо саме це й відрізняє одні демократичні режими від інших. Демократичні режими характеризуються не певною відповідальністю, а її високим ступенем: їх рішення повинні максимально співпадати з намірами максимально можливої кількості громадян протягом максимально довгого проміжку часу.

Роберт Даль зазначає, що відповідальна демократія повинна включати наступні інституційні гарантії: 1) свободу об'єднань та організацій; 2) свободу слова; 3) право на участь у виборах; 4) право обирати державних службовців; 5) право політичних лідерів змагатись за підтримку і голоси виборців; 6) альтернативні джерела інформації; 7) вільні і чесні вибори; 8) інститути, які узалежнюють державну політику від інтересів виборців.

Перших шість ознак визначають класичні демократичні права і свободи, а 7 і 8 гарантії відрізняються в інших країнах способами виборів і способами організації та діяльності інститутів, які забезпечують відповідальність влади.

Таким чином, доля країни залежить від думки кожного громадянина, адже саме громадяни вирішують, кому делегувати своє право керування державою. Держава вважається демократичною якщо вона здатна забезпечити відкриті та чесні вибори.

БІЛІНГВІЗМ У СУЧАСНОМУ ПОЛІЕТНІЧНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ СОЦІУМІ

*Т.О. Чернишова, к.філол.н., доц.; А.В. Скиданова, к.істор.н.
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І.Кожедуба*

Білінгвізм у вітчизняному соціолінгвістичному дискурсі розглядається переважно в контексті російсько-української чи українсько-російської двомовної практики. Сьогодні ми можемо впевнено констатувати, що білінгвізм спроможний не лише зарадити у ситуації нібито порушення прав національних меншин спілкуватися рідною мовою, але й залучити українське суспільство до тих активних інтеграційних процесів, що відбуваються у світовому співтоваристві, де обмін інформацією в тому числі й на білінгвальному основі стає важливим фактором функціонування єдиного соціального простору.

Можливість пропонувати Україні білінгвальну практику як один із засобів консолідації поліетнічного суспільства стає цілком реальною з кількох причин. По-перше, ґрунтуючись на даних соціологічних досліджень, нарешті можна залишити побоювання стосовно масового білінгвізму, який тягнє до одномовності (російської). По-друге, скасування закону Ківалова-Колесніченка унеможливило загрозу функціонування в одній країні двох офіційно закріплених мов, в чому вітчизняні соціолінгвісти вбачали порушення мовно-культурної єдності громадян та джерело постійного конфлікту між двома різномовними частинами населення. І нарешті, вимагати слід тільки координативного (або збалансованого, за іншою класифікацією) його типу, який передбачає досконале володіння усною та писемною формами обох літературних мов без прояву інтерференції на будь-якому рівні їхніх структур. В умовах реалізації мовної політики сучасної Української держави, що спрямована на зміцнення правового статусу української мови як державної та розширення меж її реалізації в усіх сферах суспільного життя білінгвізм може стати інструментом забезпечення прав і свобод громадянина України у мовній сфері.

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВІЙСЬКОВОГО ФАХІВЦЯ

*Л.О. Петрова, к.філос.н.; І.М. Будур;
О.А. Савчук, к.психол.н.; І.В. Дятлова, к.філос.н.
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І.Кожедуба*

Сучасні соціально-економічні й освітні орієнтири суспільства, потреба в гуманізації і демократизації вищої освіти, зокрема військової підвищують вимоги до компетентності як індикатору, що дозволяє визначити готовність людини до життя, професійної діяльності, подальшого особистого розвитку, професіоналізму, рівня соціальної активності, культури і мислення. При цьому акцентується на вдосконаленні професійної мобільності військових фахівців, їх готовності до здійснення професійної комунікації.

У навчальній та виховній роботі вищого військового навчального закладу сьогодні все більше починає домінувати акцент на взаємодії викладачів та курсантів, які об'єднуються задля загальної мети, формують стосунки між собою на принципах співробітництва й співтворчості. Вибір інтерактивних

технологій навчання обумовлений тим, що різноманітні форми взаємодії учасників навчального процесу набувають все більшого значення і є ознакою сучасного рівня розвитку військової освіти взагалі. Саме тому, інтерактивне навчання складає основу будь-якого підходу до моделювання майбутньої професійної діяльності курсантів у освітньому процесі вищої військової школи. Особливість інтерактивного навчання полягає в тому, що освітній процес здійснюється за умови постійної, активної взаємодії усіх його учасників та індивідуальної відповідальності кожного.

Термін «інтерактивна педагогіка», «інтерактивне навчання» (від англ. interact: inter, – взаємний, act – діяти) введено у науковий обіг у 70-х роках минулого століття. Інтерактивний можна трактувати як здатний до взаємодії, діалогу і такий, що базується на взаємодії, діалозі.

Питання ефективності навчання шляхом взаємодії, діалогу упродовж віків вважалися фундаментальними, такими, що хвилювали людство. Перші дотики до цієї проблематики знаходимо у творах видатних філософів і мислителів Стародавньої Греції й Стародавнього Риму та багатьох інших. Так, Сократ змушував слухачів знаходити істину шляхом запитань і відповідей. Платон акцентував увагу на доцільності ігор, бесід у процесі навчання. Саме вони заклали основи інтерактивного навчання, що дозволило сучасним ученим простежити еволюцію пошуку найефективніших засобів організації навчальної діяльності. У період становлення суспільних та гуманітарних наук (XVII-XIX ст.) питання ефективності взаємодії як засобу навчання порушувалося такими мислителями і педагогами, як Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Дж. Дьюї та іншими. Їх ідеї було покладено в основу теорій групового навчання А. Белла та Дж. Ланкастера, Дальтон-плану (О. Паркхерст), систем Йена-плану (П. Петерсон) та ін. Проблема інтерактивного навчання і на сьогодні цікавить науковців як в теоретичному та методологічному аспектах.

Найпоширенішими інтерактивними технологіями навчання, якими послуговуються науково-педагогічні працівники вищої школи у процесі підготовки майбутніх військових фахівців є діалогічно-дискусійні (діалог (діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями, діалог-обговорення, діалог-бесіда), диспут, дискусія, дебати, “мозкова атака”, круглий стіл, засідання експертної групи, форум, судове засідання, суперечка, есе, симпозіум, метод “case history”, тощо).

Метою навчання в співробітництві є не лише оволодіння знаннями, вміннями і навичками кожним курсантом на рівні, відповідному його індивідуальним особливостям розвитку. Дуже важливим у цьому є ефект соціалізації, формування комунікативних вмінь. Головна ідея навчання в співробітництві – вчитися разом, а не просто щось виконувати разом.

У зв'язку з цим можна констатувати, що інтерактивні технології навчання доцільно використовувати під час проведення як лекцій, так і семінарських занять з метою підвищення позитивної мотивації, активізації пізнавальної, комунікативної діяльності курсантів, набуття ними досвіду вирішення особистих проблем комунікації. Важливо поєднувати новітні технології з іншими методами роботи – самостійним пошуком, традиційними методами.

ВІЙСЬКОВА ОСВІТА В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ КОЗАЧЧИНИ

*Н.А. Кудрявцева; О.О. Павліченко, к.істор.н.; Р.І. Рубльова
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба*

Виникнення і становлення українського війська відбувається ще за часів Київської Русі. Проте цей процес не був рівномірним і неперервним. Найяскравішим періодом розвитку українського війська є козацька доба.

Унікальним явищем стала козацька педагогіка, головними завданнями якої були: формування національно свідомої та самовідданої особистості шляхом виховання українського характеру і світогляду; підготовка фізично розвинутих, загартованих воїнів-захисників своєї Батьківщини; виховання військової дисциплінованості; формування загальнолюдських моральних, високих лицарських та бойових якостей.

Освітньо-виховна система козацької доби була багаторівневою та передбачала такі щаблі: дошкільне родинне виховання; родинно-шкільне виховання; вища освіта; військове виховання.

Особливе місце у вихованні козаків займало формування військової дисципліни, яка є необхідним інструментом будь-якого війська. Належна військова та цивільна дисципліна на Січі забезпечувалася високою вимогливістю командного складу і військової адміністрації та системою покарань, які визначали січовий та паланочні суди. Чимале значення для козацького війська мала ідеологія, суть якої зводилася до того, що козацтво є оборонцем християнської віри. Під час війн із поляками до релігійних гасел на захист православ'я додалася ще й національна ідея – створення власної незалежної держави. Таке ідеологічне підґрунтя було серйозною опорою для військової дисципліни і порядку у козацькому середовищі.

У запорожців на високому рівні був культ фізичного розвитку особистості. Козакам, які постійно займалися удосконаленням способів і методів фізичної підготовки та бойового мистецтва, вдалося виробити власну національну систему єдиноборств, яка була втілена у козацькому танці гопак. Інша система козацької боротьби – гойдок, яка була призначена для розвідників-пластунів. Зустрічаються відомості про ще одну цікаву систему боротьби козаків, яка називалася спас. Ця система мала суто оборонний характер. Для неї характерне філігранне, скрупульозне відпрацювання блокування дій супротивника. Вершиною бойового мистецтва вважалося козацьке характерництво. Різні види козацької боротьби, оволодіння системами єдиноборств під час тренування ґрунтувалося на правилах і принципах народної моралі та етики, їх порушення було не припустимим.

Отже, козацька система навчання і виховання гармонійно поєднала два культу: високу моральність й військово-фізичну досконалість. Ця єдність моральної довершеності й надзвичайної сили повинна обов'язково стати ідеалом сучасної системи національного виховання.

СИСТЕМА ГАРАНТУВАННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

С.В. Залкін, к. військ. н.с.н.с.; С.О. Сідченко, к.т.н, с.н.с.;

К.І. Хударковський, к.т.н, доц., с.н.с.

Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

Метою та результатом процесу забезпечення якості вищої освіти відповідно до Закону України “Про вищу освіту” є гарантована якість підготовки військового фахівця на рівні вимог його замовника, під якою розуміється «сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти».

Проведений аналіз вітчизняного досвіду та досвіду країн-членів НАТО щодо гарантування якості вищої військової освіти дозволив визначити основні принципи, які повинні бути реалізовані у системі гарантування якості вищої військової освіти України, розробити вимоги до неї та теоретичну модель гарантування якості вищої військової освіти у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) Збройних Сил (ЗС) України і військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти (ВНП ЗВО) України, гармонізованої із сучасними підходами її використання у країнах-членах НАТО. Також запропонована методика оцінювання ефективності системи гарантування якості вищої військової освіти у ВВНЗ ЗС України, ВНП ЗВО України.

Система гарантування якості освітньої діяльності ВВНЗ та якості вищої військової освіти повинна передбачати реалізацію таких процедур і заходів, як визначення політики, принципів, процедур, критеріїв і показників гарантування якості вищої військової освіти, ліцензування та акредитаційних освітніх програм за кожною спеціальністю підготовки військового фахівця, моніторинг якості вищої військової освіти, атестацію та періодичне підвищення кваліфікації науково-педагогічних і наукових кадрів, оприлюднення результатів освітньої діяльності на офіційному веб-сайті та на інформаційних стендах ВВНЗ, виконання ліцензійних та акредитаційних вимог до освітньої діяльності за кожною спеціальністю та ВВНЗ у цілому.

Тож, теоретична модель гарантування якості вищої військової освіти у ВВНЗ ЗС України та ВНП ЗВО України може бути представлена як система у складі двох підсистем – гарантії якості освітніх процесів та гарантії якості (ефективності) управління ВВНЗ.

ЦИФРОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В SMART-СУСПІЛЬСТВІ

В.А. Кірвас¹, к.т.н., доц.; В.В. Кірвас²

¹Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»;

²Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

Smart-суспільство передбачає інтенсивне використання електронних ресурсів, електронної освіти. Процес проникнення інформаційних технологій в різні сфери життєдіяльності людей, в тому числі в освіту, є загальноновизнаним світовим трендом нашого століття. Поточний етап розвитку освіти в світі і в Україні відрізняється переходом до smart-освіти. «Розумна освіта» – це гнучке навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту, що

циркулює в усьому світі і знаходиться у вільному доступі. Таке навчання має забезпечити цифрове освітнє середовище (ЦОС), що представляє собою відкриту сукупність інформаційних систем, призначених для забезпечення різних завдань освітнього процесу. Основним критерієм якості ОС є забезпечення освітніми можливостями всіх суб'єктів освітнього процесу.

ЦОС ґрунтується на використанні передових інформаційно-комунікаційних технологій і повинне відповідати завданням smart-суспільства – створювати умови для широкого освітнього вибору і для гнучкої корекції індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ). ЦОС повинна пропонувати різноманітні технологічні інструменти для самостійного вивчення і (або) за допомогою тьютора, ефективного зворотного зв'язку і для широкої міжособистісної кооперації. ЦОС повинне забезпечити можливість формування кожним, хто навчається, персонального навчального середовища для ІОТ. Сучасна ЦОС повинна забезпечувати: інформаційно-методичну підтримку освітнього процесу (ОП); планування ОП і його ресурсного забезпечення; моніторинг і фіксацію ходу і результатів ОП; моніторинг здоров'я учнів; сучасні процедури створення, пошуку, збору, аналізу, обробки, зберігання та подання інформації; дистанційну взаємодію всіх учасників ОП; дистанційну взаємодію освітньої установи з іншими організаціями соціальної сфери. Принципами побудови ЦОС є: єдність, відкритість, простота доступу до навчальної інформації, конкурентність, безшовність, відповідальність, достатність, корисність, використання нейроагентів і ін.

Перехід до smart-освіти супроводжується бурхливим створенням технологій, ресурсів і сервісів для ведення навчального процесу в ЦОС і паралельно освоєнням педагогами цих технологій і сервісів. При створенні якісної ЦОС ускладнюючим аспектом є те, що окремими викладачами освоєння технологій і ресурсів для здійснення навчального процесу відбувається без розуміння концептуальних основ як педагогічної діяльності в ЦОС, так і способів її перенесення в нове освітнє середовище.

УКРАЇНЬСЬКА ФІЛОСОФСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

Л.М. Трусей; А.О. Мироненко

Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

Діалектичний зв'язок мови і мислення є однією з головних аксіом філософії. Мова – це засіб творення думки, а лексичним підґрунтям мови виступає національна термінологія. Загальновідомо, що з часів Київської Русі розвиток філософської думки знаходився під впливом античної спадщини та християнського віровчення. Церковна література формувалась, вбираючи в себе надбання чужих мов і традицій, що, у свою чергу, позначилося на формуванні світоглядних цінностей наших предків. Це потребувало філософського осмислення зрозумілою мовою, яка на той час відчувала потребу у виразальних ресурсах.

Перші спроби утворення філософської термінології пов'язані з перекладами творів отців церкви, зокрема творів Августина, з латинської та грецької мов. Християнська література виконувала функції релігійно-повчального змісту, проте вона стала початком та джерелом філософського осмислення, а також основою для утворення філософської термінології. Саме завдяки перекладам релігійних текстів та їхньому подальшому філософському

осмисленню розвивалась філософська термінологія, прагнучи адаптувати запозичені поняття для засвоєних їх рідною мовою.

Філософія втілює в слові систему динамічних понять, надаючи їм подальшого руху новизною самих слів на шляху до утворення філософських понять, які набувають свого термінологічного статусу, тобто статусу чітко окреслених категорій з універсально-абстрактним змістом. Процес творення філософської термінології протягом тривалого часу залежав від ідеологічних, суспільно-політичних впливів і причин, а також зазнав офіційних заборон, неофіційних переслідувань, політичної цензури та репресій, що стосувалася українських філософів, письменників, мовознавців. Тому цей процес був спонтанним і лише протягом кінці ХХ – початку ХХІ століть він набуває системного характеру. Філософська термінологія сьогодні є важливою ділянкою спеціальної лексики, основою фахової мови філософії. Без її наукового опрацювання неможливий подальший розвиток філософської думки. Тож філософське термінознавство – істотний складник системи сучасного гуманітарного знання, що має міждисциплінарний характер, оскільки перебуває на межі філософії та лінгвістики, слугуючи їхньою єднальною ланкою.

ПАТРІОТИЗМ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДУХОВНОЇ БЕЗПЕКИ

Р.А. Михайловський

Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба

Одним із важливих аспектів стратегії захисту духовної безпеки сучасного українського суспільства є повернення і розвиток патріотичних традицій, подолання тенденцій депатріотизації і космополітизації. Патріотизм, ідентифікація зі своєю державою і його інтересами є, обов'язковими умовами духовного здоров'я суспільства. Патріотизм як особистісна риса виникає тоді, коли людина засвоює зазначені передумови, перетворюючи їх із зовнішніх умов свого буття у внутрішні, глибинні збудників поведінки і світосприйняття, у вищі, базові особистісні цінності. Таким чином, мова йде саме про духовну сферу, яка включає не тільки відчуття комфорту, але й усвідомлення, насамперед, цінностей і переваг об'єкта своєї любові, орієнтує людину на їх захист, розвиток і примноження.

Кажучи про тенденції розвитку суспільства в контексті з часових цивілізаційних процесів, необхідно виділити ті загрози духовної безпеки, які виникають на шляху реалізації ідеї патріотизму. До їх числа належить передусім посилення політики глобалізації, одним з аспектів якої є створення однополярного світу, у тому числі і у сфері культурно-ідеологічного життя.

Таким чином, забезпечення духовної безпеки українського суспільства вимагає спрямованої стратегії відновлення патріотичних почуттів і поведінкових орієнтацій населення, довіри до держави та правлячої еліти, подолання комплексу національної неповноцінності і відчуження між державними структурами і суспільством.

СКЛАДОВІ ТА ПОКАЗНИКИ ЗАГАЛЬНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ОБСТАНОВКИ В РАЙОНІ (РЕГІОНІ, ЗОНІ ОПЕРАЦІЇ)

*М.І. Кожушко; В.І. Новіков, к.т.н, доц.; В.Л. Щербак
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба*

Суспільно-політична обстановка – це історично конкретна сукупність соціально-економічних умов, внутрішньополітичних, релігійних, історико-культурних, міжнаціональних (міжетнічних) відносин та інших факторів у зазначеному районі (регіоні, зоні операції) країни на певний час.

До складових суспільно-політичної обстановки належать: етнічний (національний) склад населення та демографічна характеристика району (регіону); соціально-економічна, політична, релігійна, криміногенна обстановка; стан та можливості інформаційного ресурсу та ЗМІ району (регіону); історико-культурне середовище тощо.

Показники загальної характеристика суспільно-політичної обстановки:

Стабільна – коли процеси, стосунки, взаємозв'язки в суспільстві зазначеного району, регіону за визначеними напрямками (параметрами, показниками) зберігають стабільність протягом тривалого періоду часу. Органи державної влади та місцевого самоврядування, військове командування відслідковує ситуацію в районі (регіоні), вірно реагує, має можливість приймати виважені управлінські рішення. Місцеве населення вірно розуміє та адекватно реагує на ситуацію що склалася в районі (регіоні), доброзичливо ставиться до військ, сприяє виконанню поставлених завдань.

Загострена (передкризова) – у суспільстві вказаного району (регіону) відслідковується загострення політичних, релігійних, соціально-економічних, міжнаціональних тощо суперечностей, у засобах масової інформації виступах політичних, релігійних, національних і т. ін. лідерів лунають сепаратистські заклики, мають місце поодинокі прояви непокори місцевого населення органам влади, представникам правоохоронних органів тощо. Органи державної влади та місцевого самоврядування, військове командування намагаються вирішити суперечності невійськовими методами. Населення в більшості розуміє складність ситуації та можливі негативні наслідки її розвитку, продовжує висловлювати довіру військово-політичному керівництву держави, сподіваючись на мирне вирішення протиріч, в цілому прогнозується сприятливе (нейтральне) ставлення до військ.

Кризова – суперечності політичного, соціально-економічного, релігійного тощо характеру, сепаратистські настрої набули масового характеру. У більшості населених пунктів проводяться страйки та демонстрації. Органи державної влади ситуацію не контролюють віддаючи перевагу силовим методам боротьби. Місцеве населення не виявляє схильності до дій уряду, надає підтримку антиурядовим елементам, опозиційним рухам. Ставлення у суспільстві до військ вороже, відмічаються прояви спротиву і т. ін.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ, ПІДТРИМАННЯ І ПОНОВЛЕННЯ БОЙОВОГО ДУХУ (МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ) ОСОБОВОГО СКЛАДУ

*М.І. Кожушко; В.І. Новіков, к.т.н, доц.; В.Л. Щербак
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба*

В Збройних Силах України існує багато здобутків і багато проблем. Збройний конфлікт на Сході України спровокував явища, які торкаються багатьох сфер – від інформаційної до психологічної. Українське військо – це люди, які знаходяться в обмежених і небезпечних умовах для життя, без сім'ї, комфорту, інших радощів, які доступні цивільним. Все це вимагає від командирів та фахівців структур морально-психологічного забезпечення професіоналізму щодо підтримання високої готовності до виконання завдань та емоційно-вольової стійкості до впливу негативних чинників бойових умов, відданості військовій справі і народу України.

Серед напрямків роботи слід виділяти основні:

Ідеологічний. Перед усім питання мови, історії, національної культури та відродження національної ідентичності українців.

Інформаційно-пропагандистський. Постійний інформаційний супровід Збройних Сил, доведення правдивої інформації до особового складу.

Психологічний. Врахування величезних психофізіологічних навантажень бойових дій, здійснення належної психологічної підготовки військовослужбовців до подолання ними негативних чинників бойової обстановки.

Соціально-правовий. Соціальна захищеність військовослужбовців щодо отримання житла, повного грошового забезпечення, форми одягу, засобів захисту та інше. Дотримання військовими правопорядку і законності, захист їхніх прав на законодавчому та виконавчому рівні.

Духовний. Організація та проведення душпастирської роботи в Збройних Силах, запровадження капеланства на міжконфесійною основі з можливістю впливу та надання допомоги кожному військовослужбовцю.

Отже, командири та фахівці структур морально-психологічного забезпечення Збройних Сил України зобов'язані, перш за все, формувати, підтримувати і поновлювати бойовий дух (морально-психологічний стан) особового складу з метою успішного виконання ними завдань за призначенням.

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ КРАЇН ВЕЙМАРСЬКОГО ТРИКУТНИКА: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

*Б.В. Голянич
Науково-дослідний інститут Міністерства оборони України*

Інтеграція України до ЄС обумовлює необхідність врахування досвіду провідних країн ЄС, які вже реформували інститути забезпечення національної безпеки, зважаючи на нові виклики і загрози. Розвиток і зміцнення ЄС поглиблює загальноєвропейську безпеку і гарантує безпеку України.

Основними чинниками, що визначають напрями формування й реалізації державної політики у сфері безпеки і оборони країн Веймарського трикутника,

є: чіткий розподіл повноважень гілок влади, які контролює громадянське суспільство; країни є членами системи колективної безпеки НАТО; пріоритетним в діяльності органів державної влади є збереження існуючих високих стандартів життя, демократичних прав і свобод.

Аналізуючи європейський досвід реалізації політики у сфері національної безпеки, потрібно враховувати, що ключовим чинником, гарантом національного суверенітету й протидії зовнішнім загрозам для цих держав був і є воєнно-політичний блок НАТО відповідно до положення статті 5 про "колективну допомогу" Північноатлантичного договору [1]. Спільна зовнішня та безпекова політика – це міжнародно-правове зобов'язання держав спільно розробляти та проводити європейську політику.

Реалізація питань національної безпеки та оборони займає ключове місце в законодавстві країн. У Німеччині діє парламентська модель, а змішана (президентсько-парламентська) політична система в Польщі, Франції передбачає значний вплив президента на політичні процеси.

Для України найбільш прийнятним є французький досвід, передусім тому, що за будь-якої моделі державного управління, Франція здійснювала свою політику самостійно, виключно з огляду на національні інтереси.

Створена система, яка сьогодні функціонує в державі, фактично має багато структурних недоліків, трапляється дублювання функцій, неузгодженість у прийнятті доленосних рішень, відсутність оперативності в аналізі мінливої військово-політичної ситуації тощо. Кардинальна зміна усієї структури, орієнтація її на найкращі європейські стандарти має стати основою реформування національного сектору безпеки й оборони та керівництва ним [2].

Отже, досвід країн Веймарського трикутника може бути корисним для України для досягнення стратегічної мети країни – євроінтеграції.

НАРОЩУВАННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ – ОСНОВНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ СТРИМУВАННЯ АГРЕСОРА

М.М. Середенко; Л.М. Кізло

Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного

Україна – суверенна держава, але її суверенітет був атакований ззовні. Сам факт того, що наша держава та її сили безпеки і оборони успішно ведуть бойові дії на Сході України, є фактором стримування агресора. Основний тягар у вирішенні цього питання покладається на Збройні Сили, тому що готовність ЗС України до будь-якого розвитку подій є запорукою безпеки держави. Дуже позитивним є те, що розвиток Збройних Сил відбувається шляхом запровадження реформ, змінюючи відношення та підходи до вирішення проблем сьогодення.

Основними нормативними документами, які сприяють нарощуванню бойових спроможностей військовими частинами (підрозділами) ЗС, є Стратегічний оборонний бюлетень (2016 рік) та Закон України «Про національну безпеку України»(2018 рік), які на законодавчому рівні закріпили прагнення України вступити в НАТО, Євросоюз, а також зафіксували пріоритети розвитку ЗС в цьому напрямку. У тексті Закону, окрім цього, йдеться про розвиток держави, навіть в умовах воєнного конфлікту, а в деяких положеннях і про дії в умовах воєнного стану. Новий Закон життєво необхідний для ЗС, розвитку армії та всього силового блоку країни.

В поточному році МО України проводить послідовне впровадження масштабних реформ в секторі безпеки і оборони, роботу з реформування ОВУ, військових частин (підрозділів), створення нових видів ЗС. Зараз впроваджуються заходи щодо підвищення бойових спроможностей ЗС України: здійснюється закупівля, ремонт ОВТ; покращується стан комплектування ЗС військовослужбовцями військової служби за контрактом; налагоджується процес організації та підготовки оперативного резерву (ОР-1 та ОР-2); запроваджений облік мобілізаційного ресурсу, як у військових частинах, так і у військових комісаріатах (ТЦК та СП); створені сучасні НЦ, центри та школи підготовки; внесені зміни в систему підготовки військ (сил) та створена для цього відповідна навчально-матеріальна технічна база.

Реалізація цих заходів відбувається в складних умовах воєнно-політичної обстановки довкола України, спричинених російською агресією. Це стосується ситуації на окупованих територіях та поблизу кордонів нашої держави, як сухопутних, так і морських. Такі заходи проведення реформ в секторі безпеки і оборони сприяють нарощуванню спроможностей Збройних Сил.

Оборонна реформа в Україні забезпечить набуття та підтримання необхідного рівня оборонних спроможностей для захисту держави, ефективність реагування на загрози та виклики національній безпеці, підвищить рівень оперативної сумісності ЗС України з підрозділами держав-членів НАТО та ЄС.

СУЧАСНИЙ ДОСВІД НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ, УЧАСНИКАМ БОЙОВИХ ДІЙ

*В.В. Стадник, к.н.із соц. ком.; М.М. Середенко; О.Я. Троценко
Національної академії сухопутних військ ім. гетьмана П. Сагайдачного*

Найбільш актуальною проблемою, як для українського суспільства так і для світової спільноти загалом, є військовий конфлікт на Сході країни. Сьогодні, вже значна кількість військовослужбовців повернулися із зони проведення антитерористичної операції і на кожному з них лежить відбиток бойового досвіду, що істотно погіршує їх психологічний та психофізіологічний стан, соціальну й професійну адаптацію, міжособистісні стосунки з їх рідними та близькими тощо. Тому, саме зараз, особливого значення набуває створення, в межах держави, системи психологічної реабілітації цієї категорії військовослужбовців, а особливо тих, хто в наслідок участі у бойових діях став інвалідом.

Проте існують проблеми, які ускладнюють цей процес. По-перше, в Україні відсутній достатній досвід реабілітації учасників бойових дій, що призводить до зростання соціальної напруженості, самогубств, злочинності серед даної категорії. Ймовірність опинитися безробітними у учасників бойових дій з посттравматичними порушеннями в 5 разів вище, в порівнянні з іншими соціальними групами; поглиблюються проблеми, пов'язані з дитячо-батьківськими відносинами – у 35%; вчинення більше 6 актів насильства в рік – у 36,8%. Тому, незважаючи на те, що сьогодні проблема створення системи психологічної реабілітації учасників бойових дій стоїть надзвичайно гостро і ступінь її наукової забезпеченості не можна визнати задовільною активно проводиться невтомна робота в бойових порядках, у складі військових маневрених груп і на блокпостах. Військові психологи визначають тих, хто вирізняється недостатньою емоційною стійкістю, тривожністю, невпевненістю

в собі. З такими війнами проводиться цілеспрямована індивідуальна робота, використовуються заходи психологічної корекції. Якщо ця робота не дає позитивного результату, військовослужбовців переводять в підрозділи, які не залучаються до безпосередньої участі в бойових діях.

Військовими психологами організовуються та проводяться психологічні консультації з рідними і близькими тих військовослужбовців, які брали участь в бойових діях; організовано чергування фахівців в місцях прийому, впізнання і відправки загиблих військовослужбовців, в ході якого надається психологічна допомога родичам; організовується психологічна допомога і психологічний супровід безпосередньо в підрозділах, на вогняних позиціях.

Результатом діяльності командирів, офіцерів органів морально-психологічного забезпечення стало те, що військовослужбовці, які беруть участь у бойових діях мають високий рівень бойового духу, що сприяє виконанню поставлених бойових завдань.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ СЕКТОРІВ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

К.М. Зорін, с.н.с.

Воєнно-дипломатична академія ім. Є. Березняка

Проблема забезпечення національної безпеки України гостро постала у зв'язку з подіями 2014 року на Сході нашої держави. Сьогодні, коли Україна приводить своє чинне законодавство у відповідність до законодавства країн ЄС дана тема є найбільш актуальною.

У зв'язку з цим, починаючи з 2007 року, були прийняті стратегії національної безпеки України, метою яких є: формування сприятливих умов для реалізації громадянами України власних інтересів, інтересів суспільства та держави в цілому. Сьогодні діє Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України», в якому зазначається, що основними цілями даної стратегії є: – мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно-визнаного державного кордону України, гарантування мирного майбутнього України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави; – утвердження прав і свобод людини і громадянина, забезпечення нової якості економічного, соціального і гуманітарного розвитку, забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу в НАТО.

Важливим кроком у реалізації принципів забезпечення внутрішньої безпеки України та у реформуванні сектору безпеки і оборони є, по-перше, вдосконалення національного законодавства, яким врегульовані питання безпеки і оборони нашої держави, та, по друге, приведення його до стандартів ЄС та НАТО. Таким кроком стало прийняття 21 червня 2018 року Закону України «Про національну безпеку України» № 2469-VIII.

Закон визначає основи та принципи національної безпеки і оборони, а також засади державної політики в цьому напрямі, а саме:

названі фундаментальні національні інтереси України (зокрема, всеосяжна інтеграція в європейський простір, а також набуття членства в Євросоюзі та НАТО);

структуровано систему підпорядкування у секторі безпеки та оборони та визначено напрямки для розробки стратегічних планів;

встановлено обсяг видатків на фінансування сектору безпеки і оборони; визначено склад Збройних сил України;

також йдеться про цивільний контроль в цій сфері.

Закон України «Про національну безпеку України» є важливим і обов'язковим елементом реформування як правової, так і політичної систем нашої держави. Це надасть можливість привести їх у відповідність до європейських та світових стандартів.

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ ПОЛІТИКИ УГОРЩИНИ НА НАЦІОНАЛЬНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

*І.В. Аблазов, к.п.н., доц.; П.А. Терняк
Воєнно-дипломатична академія ім. Є. Березняка*

На сучасному етапі свого існування незалежна Україна постала перед рядом зовнішніх та внутрішніх загроз. Актуальні загрози національній безпеці України чітко окреслені в ст.3 Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015.

Слід зауважити, що дії Угорщини щодо блокування проведення засідань Комісії Україна-НАТО через зауваження до нової редакції Закону України «Про освіту» становлять значну загрозу для національної безпеки України [2-3]. Також, слід сказати про значний соціально-гуманітарний та інформаційний вплив Угорщини на території Закарпатської області, де проживає близько 150 тисяч етнічних угорців [4]. Яскравим прикладом інформаційного впливу та створення хибної уяви про проблеми угорської національної меншини на Закарпатті є випуск науково-інформаційного видання «Право на навчання рідною мовою. Центральноєвропейська традиція і приклад Закарпаття», де в маніпулятивній формі показано, які права на навчання рідною мовою існували на території сучасного Закарпаття за останні 10 років [5].

В таких умовах питання створення дієвих механізмів забезпечення національних інтересів України, в тому числі і протидії політиці Угорщини, набуває надважливого значення. Збройні Сили України не повинні триматися осторонь цих процесів їх реформування повинно проводитися з урахуванням загроз національній безпеці України.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДИСТАНЦІЙНОГО У ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*В.Є. Бобильов¹ к.військ.н., с.н.с.; М.Г. Тищенко,¹ к.т.н.;
О.А. Салаш²; Є.Г. Руденко³;*

*¹Науковий центр дистанційного навчання Національного університету
оборони України ім. І. Черняхівського;*

*²Управління стандартизації, кодифікації та каталогізації Міністерства
оборони України;*

³Військова частина А0536;

Сьогодні, дистанційна форма отримання вищої освіти популяризується і є однією із найзручніших форм отримання знань. Щорічне зростання кількості здобувачів вищої освіти в період з 2005 по 2018 роки складає в середньому пів

мільйону в рік. Однак, не дивлячись на світову практику впровадження технологій дистанційного навчання в процес здобуття знань і підвищення кваліфікації, заклади вищої освіти (ЗВО) в Україні (особливо військові) не поспішають впроваджувати його у свою діяльність. Зокрема, дещо більше десяти ЗВО надають освітні послуги за дистанційною формою навчання. Законодавцем у цій галузі серед вищих військових навчальних закладів є Національний університет оборони України є одним із таких закладів.

В епоху комп'ютерних технологій, коли практично всі інформаційні ресурси перекочували в онлайн-простори, створені усі передумови для використання технічних можливостей та інновацій у навчанні. Постійний та зручний доступ за вимогою до спільного фонду інформації, дає можливість оперативного обміну і скерування відповідного контенту з мінімальними управлінськими затратами та зверненнями до провайдера. Саме онлайн відбувається основний процес взаємодії тих, хто навчається, та викладачів. Щоб отримувати інформацію та завдання у процесі навчання тому, хто навчається, достатньо користуватися найпростішим програмним забезпеченням, яке до того ж може бути абсолютно безкоштовним – електронна пошта, месенджери, комунікаційні Інтернет-майнданчки для веб-семинарів та онлайн майстеркласів, модульні об'єктно-орієнтоване навчальні середовища.

При цьому модель навчання досить проста – той, хто навчається, отримує завдання та навчальну інформацію у мережі, самостійно її обробляє, виконує поставлене викладачем завдання у відповідності до методичних рекомендацій та звітує про виконане завдання через Інтернет у визначений термін.

Однак у ЗВО здобувачі освіти все ж таки вимушені періодично з'являтися для здачі звітів. Як правило, звітні сесії тривають декілька днів і тому не має потреби вирішувати досить складні та витратні питання довгострокового поселення в іншому місті, що дуже важливо для слухачів, які навчаються у закладах вищої освіти.

У вищих військових навчальних закладах здобуття вищої освіти з використанням технологій дистанційного навчання дозволяє слухачам знаходитись у будь-якій точці нашої країни (у пунктах постійної дислокації військових підрозділів, частин, установ та навіть у районах ведення бойових дій) і навчатися із суттєвою економією державних і власних коштів (витрат на відрядження, оренду житла).

Світовий досвід здобуття вищої освіти дистанційно у ЗВО в Україні значно дешевше класичних форм навчання – очної та заочної та дозволяє економити від 30% до 40% вартості року навчання.

Крім того, використання технологій дистанційного навчання у системі вищої освіти вирішує питання навчання слухачів ВВНЗ, що отримали, наприклад, поранення у ході ведення бойових дій та на час лікування у медичному закладі мають обмежені фізичні можливості. Також процес здобуття вищої освіти дистанційно вирішує питання суміщення навчального процесу та щоденного виконання службових обов'язків у пунктах постійної дислокації або у районах ведення бойових дій, що достатньо проблематично у заочній формі навчання та практично неможливо у очній формі. Отримання вищої освіти дистанційно має один, але дуже вагомий недолік, воно абсолютно не підходить для людей з низьким рівнем самоорганізації. Тому повинен постійний контроль за процесом дистанційного навчання є головною вимогою до забезпечення якості засвоєння навчального матеріалу.

Дослідження особливостей реалізації освітнього процесу у дистанційних формах навчання є пріоритетним напрямом наукових досліджень щодо удосконалення системи військової освіти.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ

*М.Ф. Полторак, к.військ.н., доц.; А.В. Білецька к.філос.н.;
С.О. Судніков; О.О. Шапран*

*Науковий центр дистанційного навчання Національного університету
оборони України імені Івана Черняхівського*

На сьогоднішній день з'явилась гостра необхідність у стандартах оцінки якості, спрямованих на забезпечення якісних курсів дистанційного навчання. Задача оцінки якості навчальних матеріалів у дистанційній освіті з кожним роком стає все актуальнішою. Тому саме оцінка якості системи дистанційного навчання є одним з актуальних питань сьогодення.

Спосіб подання змісту курсу значною мірою впливає на ефективність навчання. У процесі технологічного навчання виникає необхідність оптимізувати використання технологічних можливостей для удосконалення курсових матеріалів і створення ефективного інтерактивного навчального середовища.

Дистанційний курс ґрунтується на певних педагогічних принципах, отже нам бажано їх враховувати при його створенні.

Кожен навчальний модуль може включати в себе наступні елементи: навчальні цілі, зміст, графік самостійного вивчення матеріалу і виконання завдань, список літератури, текст з малюнками, таблицями, графіками, фотографіями, мультимедійними вставками з анімацією і відео, практикуми з коментарями, підказками і діалоговими режимами, завдання, що розвивають вміння і професійні навички учня, завдання для самоконтролю і перевірки знань викладачем, додаткові електронні навчальні матеріали (довідники, словники, програми і т. д.), глосарії, покажчики і т. п.

Це найбільш повний список елементів модуля. Звичайно, структура модуля залежить від специфіки дисципліни. На практиці один модуль містить приблизно половину від цього списку елементів.

Логіка побудови дистанційного курсу багато в чому залежить від тієї аудиторії, для якої він створюється. Курс для дорослої аудиторії, яка вже має початкову мотивацію від викладача або у вигляді доручення від керівництва, повинен бути лаконічним по суті, мати багато додаткових матеріалів (законодавчі норми, опис існуючих практик), націлений на формування практичних навичок. Для учнів шкіл і студентів молодших курсів важливо вибудувати курс з більш жорсткими термінами і формами контролю, граничними тестами, меншою кількістю теоретичного матеріалу, флешроліками з динамічними схемами і тренажерами. Розробка дистанційного курсу закінчується його апробацією.

Створення електронного контенту – складний і об'ємний процес, що потребує від ВНЗ залучення ресурсів. Створення якісних навчально-методичних продуктів та їхнє використання дозволяє поєднувати найкраще в традиційному та інноваційному навчальних процесах.

Можна з упевненістю сказати, що питання оцінки якості дистанційного навчання є актуальним і важливим не лише для навчальних закладів, які

надають такі послуги, а й для всієї системи освіти. Навчальні заклади повинні бути впевнені, що курси дистанційного навчання, які вони проводять, відповідають найвищим академічним стандартам.

CRISIS COMMUNICATION AS A TOOL TO ENSURE THE ECONOMIC SECURITY OF THE COUNTRY'S TOURISM INDUSTRY

*H. Zubrytska,
Bachelor*

Jagiellonian University, Krakow, Poland

Geopolitical instability, growth of political risks and threats determine new approaches in the field of political, economic and military relations between countries. Ensuring the national security of any country is associated with the solution of economic issues. At the same time, the main task is to achieve such level of economic security, which would ensure domestic stability, the ability to make decisions in their own interests.

In recent years, tourism is one of the fastest growing sectors of the economy in the world. According to The World Travel & Tourism Council (WTTC) estimations in 2017 contribution of tourism to world GDP was more than 10% of its total volume. At the same time, tourism industry provides every tenth job in the world. Ukraine is no exception. Thus, according to data of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine in 2018 total income from tourism industry to the budget increased by 20,7% (by 4,2 billion UAH).

Now, more than 1,3 billion people travel abroad each year for business or leisure. Billions travel within their countries. As well as any other market, the tourism one and its participants are not secured from crisis situations. They may occur before, during or after the direct provision of tourism services and have different causes.

Taking into account importance of this problem in 2012 The World Tourism Organization (UNWTO) developed a practical guide for solving crisis problems in tourism through communication.

In general, a crisis situation is a turning point that can lead to both negative and positive consequences. During crisis situations, role of communication especially increases. This is explained by the fact of the special need arising to maintain information flow to the organization's advantage. It is very important that this approach should exclude false information, misrepresentations or other illegal ways of the public conscience manipulating. However, the presentation of events from the position of organization is the main element of the strategy protection and clearing the organization's name during a crisis situation. The outcome of any crisis directly depends on the timeliness of the correct assessment of situation and decisions that are made.

There are examples of successful use of crisis communication in the scale of national economies of individual countries in the global tourism industry.

Thus, national concept of "Inspired by Iceland" (budget of 1.25 million pounds) allowed Iceland to avoid reducing tourist flow by 20% in 2010 due to the eruption of the Eyjafjallajokull volcano. At the same time, the return on investment was 61:1, which brought an additional 71 million pounds to the economy of Iceland.

Currently, the Egyptian government also runs a three-year PR program (budget of 63 mil. euro). This program is aimed at restoring lost tourist flows due to the events of the Arab Spring and terrorist acts in the country.

In these and other cases, mass anti-crisis communication was as close as possible to the interpersonal and ensured the growth of tourist flow and development of the tourism industry of the countries.

Of course, communications can be considered as components of information counteraction in case of aggressive intervention by other countries. At the same time, as experience shows, use of communication allows to reduce negative impact of the crisis by timely and responsible satisfaction of the information needs of all participants in the tourism process. Intercultural relations and personal friendships that arise in this connection are an important factor in ensuring international security, which also contributes to creating an atmosphere of trust and understanding between the people from different countries.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТЬОГО ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНОГО СКЛАДУ ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН

*В.М. Марченко
Військова частина А1469*

Сучасна освітня політика нашої держави визначає найважливіші завдання вищої школи: підготовку компетентного, конкурентоспроможного фахівця з обслуговування повітряних суден, здатного реалізувати професійні завдання у складних кліматичних, бойових умовах застосування авіації. Розвиток педагогічної науки характеризується пошуком фундаментальних підходів до побудови навчально-виховного процесу, що знаходить відображення в Законах України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про соціальні послуги", "Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні", Національній доктрині розвитку освіти України, у яких зазначено, що метою освіти та виховання повинна бути орієнтація сучасної вищої школи на розвиток особистості майбутнього фахівця, котрій притаманна громадянськість, соціальна гідність, висока моральність, свідомість та творчий потенціал. Це вимагає побудови такої педагогічної системи, яка б забезпечила підготовку фахівця шляхом модернізації форм та методів професійної підготовки, формування професійної культури майбутніх інженерно-технічних працівників.

Можливість виникнення авіаційних подій існує через певні недосконалості авіаційної системи, її елементів та порушень в них або у взаємодії між ними, а також тому, що людині, незважаючи на бажання літати безпечно, поки що не вдається створити досконалу авіаційну систему, яка б функціонувала без відмов та помилок. Людина не створювалася природою із здібностями до польотів, вона сама розвинула в собі ці здібності й тепер долає проблеми, які виникають з цього приводу. Фатальність виникнення авіаційної події відсутня, уникнути її можна і потрібно.

Сучасні наукові дослідження стану професійної підготовки майбутніх фахівців інженерно-технічного профілю засвідчують, що існує низка

суперечностей у формуванні професійної культури майбутніх професіоналів, а саме між: сучасними вимогами суспільства до майбутніх фахівців відповідно науково-технічному прогресу та рівнем їх готовності до професійної діяльності; індивідуально-творчою природою педагогічної діяльності та масово-репродуктивним характером підготовки майбутніх фахівців; усвідомленням майбутніми інженерно-технічними фахівцями професійної культури і недостатнім рівнем її сформованості. Подолання означених суперечностей потребує впровадження відповідних технологій професійної підготовки майбутніх інженерно-технічних працівників, спрямованих на створення сприятливих умов для формування та розвитку їхньої професійної культури. У зв'язку з цим підвищуються вимоги до якості обслуговування повітряних суден та професіоналізму тих, хто її здійснює, зокрема інженерно-технічних працівників, їхньої здатності застосовувати сучасні інноваційні технології обслуговування, обирати раціональні способи здійснення професійної діяльності. З огляду на це, зумовлюється необхідність внесення істотних змін в існуючу систему формування професійної культури підготовки студентів майбутнього інженерно-технічного складу, зокрема, надання цьому процесу безперервного і культурологічного характеру, спрямованості на пошук прогресивного педагогічного й виробничого досвіду, готовності до саморозвитку.